

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice št. 15.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:

Šestopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja
za Ljubljano
v upravnstvu:
za celo leto 3 gld.,
za pol leta 2 gld.,
za četr leta 1 gld.
60 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 6 gld.,
za četr leta 2 gld.
60 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 231.

V Ljubljani v sredo, 3. decembra 1884.

Tečaj I.

Srečno pot!

Jutri se prične zasedanje državnega zbora, danes odpotujejo naši državni poslanci proti Dunaju. Spremljajo jih opravičene želje in težnje slovenskega naroda, katere je izražal in naglašal pri tolikih prilikah. Znamo sicer, da ni zavisno ne od posameznega poslanca, niti od posamezne malobrojne parlamentne frakcije, ali se spolnijo terjatve volilcev ali ne. Odločujejo druge sile, državnozborna večina in vladino soglasje. Toda nikdo ne more tajiti, da poslanec, ako je marljiv in vesten, zgovoren in spreten, delaven v zbornici in v odsekih, s svojo individualnostjo lahko veliko doseže v prid svojim rojakom. Osebna veljava baje nikjer nima toliko vpliva nego baš na parketu parlamentne dvorane. Ne bomo preiskavali, so-li i slovenski poslanci vedno v istini uporabljali ves svoj vpliv, posluževaje se obširne prerogative narodnega zastopnika v polni meri, ne bomo kritikovali, le v bodočnost gledamo, cilj, končni cilj naših naporov in našega prizadevanja nam je pred očmi — in iz vsega srca želimo odhajajočim državnim poslancem: Srečno pot!

Veliko sicer se ne bode dalo pridobiti v tej sesiji. Šestletna državnozborna doba bliža se svojemu zatonu, uže se vrše priprave za težavno volilno borbo, katera bode prihodnje poletje vznemirjala vso cislajtansko državno polovico, in bližajoči se odstop tega parlamenta vrže svoje črte senčnice na vse parlamentno delovanje. Čudesov tedaj ne smemo pričakovati od svojih poslancev, najmanj v zadnjem zasedanju, ali nekoliko nam utegnejo vendar le priboriti, gledé nekaterih vprašanj pa, katera nas zanimajo v prvi vrsti, bodo vsaj pot lahko gladili svojim naslednikom.

Treba-li posebno poudarjati, da imamo v mislih zlasti gospodarska vprašanja? Sploh je videti — in prav je tako! — da so državnozborni prepripi ponehali v avstrijskem

parlamentu. Po hudih bojih se je z vseh strani, od vseh v dunajski zbornici zastopanih dežel in narodov priznavala sedaj veljavna avstrijska ustava. Zubelj državnozbornega razpora je ugasnil in nikomur se več ne zljubi, z nova podkuriti in netiti zatrte plamene.

Tudi gledé jezikovnih, specifično narodnih vprašanj ne verujemo, da bi se v tem zasedanju kaj izdatnega dalo doseči. Stališče, na katerem stoji Slovenstvo v tej zadevi, je sicer po vsem zakonito in pravilno. Separatističnih idej nikdar nismo gojili, vsaj poslanci naši niso nikdar od državnega zastopa imenom slovenskega naroda zahtevali kaj posebnega, kako državnozborna predpravo. Od nekdanje uže je ustava oni nerazrušni temelj, na katerega se naslanjajo vse naše želje in terjatve. Da se ustava dejansko uresniči tudi na slovenskem ozemlju, da določbe njene kri in meso postanejo tudi med Slovenci, zlasti da člen 19 osnovnih zakonov iz nebulozne teorije prestopi v praktično življenje tudi med nami — to je vse, kar zahtevamo v narodnem oziru. Toda pot, katera drži proti tej obljubljeni deželi, vije se in vleče in baje še ne bomo tako kmalo dospeli v zaželjeni Kanaan. In morda nam pridejo še časi, v katerih se niti kesali ne bomo, da smo tako težko si morali priboriti vsako malostno koncesijo. Kajti na zadnje je vendar le ona pridobitev stalna, katero si je bilo prisvojiti z jekleno voljo in neumornimi, trudapolnimi napori!

Da z vzgledom pojasnimo, kar imamo v mislih, opozorujemo čitatelja na najvažnejšo koncesijo, katero je Slovenstvo na Kranjskem dosedaj doseglo, na upeljavo slovenskega učnega jezika v nižjih gimnazijah. Na videz malenkost in vendar pomenljiva pridobitev! Ako jo hočeš ocenjati, kakor zasluži, oglej si težave, s kojimi se je boriti starejšemu pisatelju pri vsaki razpravi, pri vsaki znanstveni drobtinici ter z njo primerjaj izveščenost, katera sedaj odlikuje mladi naš zarod v tem oziru. Razloček je velikansk, na-

predek izreden — toda po našem mnenju ne bi kazalo državnim poslancem takoj zahtevati od vlade, naj se slovenščina kot učni jezik uvede tudi na višji gimnaziji. Bolje bode čakati še nekoliko časa ter prepričati se o uspehu sedanje naredbe, potem pa, če so uspehi povoljni, kakor je videti, delati na to, da se jednaka ureditev uvede tudi po drugih slovenskih pokrajinah izven Kranjske.

Previdno naprej v narodnem oziru, mora biti vodilno načelo našim državnim poslancem. Poleg tega bodo sami znali, da zadnje zasedanje ni baš ugodno posebno držnim navetom. Vsak vladajoči državnik mora paziti na to, da neposredno pred volitvami preveč ne razburi nasprotnega javnega mnenja. In zaradi tega smo uverjeni, da sangvinične nade o možnih narodnih pridobitvah vsaj za predstoječo sesijo nikakor niso na svojem mestu.

Mnogo več pa se bode dalo storiti na obširnem polju narodnega gospodarstva. Tú ne mislimo na one velike socialno-politične reforme, s kojimi namerava novodobna družbena veda odstraniti bledo produktivnih stanov; taka odvažna vprašanja se sploh ne rešujejo v zadnji sesiji, in prihodnje leto bode jih novi državni zbor zopet imel na dnevnem redu. Ali primerjajmo naš siromašni položaj z gospodarstvenim stanjem, s kulturnimi sredstvi drugih avstrijskih dežel, in takoj bomo uvideli, da se tudi v okviru sedanjih družbenih institucij lahko še izdatno dá pomagati slovenskemu producentu. Slovenski gospodar potrebuje pred vsem dveh stvari: pouka in občila. Kar se prvega tiče, treba je izredno nadarjenost njegovo uporabljati za obrtne namere in v to svrhu morajo se osnovati obrtne šole. Državna naloga je, s primernimi doneski omogočiti ustanovo teh zavodov, in dolžnost slovenskih poslancev bode, opozarjati merodajne osebe na razne naše potrebščine. Tudi pri ustanovi poljedelskih, vinarskih šol itd. moremo se zanašati na državno podporo, tudi v tej zadevi ponuja se lepa prilika na-

Listek.

Yankees.

Spisal Ivan Vrhovec.

(Dalje.)

V New Yorku srečevali so uže drago oblečene, visokim, ali bolje rečeno, bogatim stanovom prištevane gospé in gospice, žene in sestre senatorjev in reprezentantov, bankirjev, advokatov itd. netrezne. A ne da bi se pijanost izgovarjala, trdi ljudje so celó razvpiti, in pogovore o pijanosti poslušajoč tujec prisegel bi, da je ni brzo kje tako trezne dežele, ko ta velika severoamerikanska republika, a pripeti se mu prav lahko, da sreča čez pol ure baš največjega kričača vinjenega na ulici. To strast skrivajo, kolikor največ morejo. V gostilni se Amerikanec ne vsede, zato da ne bi ga natolcevali, a iz jedne gostilne, iz jedne pivnice in žganjarije teka v drugo. Pije se tem več na skrivnem. Nesreče, bolezni, napolnjene hiše za blazne so posledice te strasti. Najiskrenejši prijatelj Amerikancev umolkne, če se mu pokažejo

obile, navlašč za „višje“ stanove osnovane bólnice, kjer poskušajo nesrečne, žganju preveč udane bolnike obeh spolov pogubne strasti odvaditi. *Nota bene!* Le-ti čudni bolniki prihajajo iz proste volje v te bólnice ter za zdravljenje plačujejo velike svote, a o prvi priliki, ko so se odtegnili čuvajem iz oči, popihajo jo iz bólnice in naravnost v žganjarijo.

Pred gostilnami videti so časi velike množice ženskega sveta, po 80, 100 in še več skupaj, kjer molijo, pojó, gostom in krčmarjem njihove umazane skrivnosti na dan vlačijo, dokler gostje ne ubeže in krčmar vrat ne zapre. Neznansko so stanovitne! Kadar se jedna utruji, nadomesti jo druga. Vsled petja osušena grla močijo si iz seboj prinešenih steklenic; zlobni ljudje trdijo, da je žganje v njih. Več ur, vse popoldne, vso noč preupijejo časi pred gostilno, dokler se jim trmasti krčmar ne udá. Imenitne dame so dostikrat med njimi. Vse zastonj! Najostreje prepovedi ne opravijo nič. Ko se ljudstvu sedaj gostilne zapirajo, zateka se v lekarnice po opijum, ki se ga porabi v Ameriki, odkar se je pričel boj proti špirituoizim, neznanske množice. (L. 1880 533 450 funtov.) Z dežja torej pod kap.

Razumni možje trdijo, da bi prenehala vsa ženska vojska, ko bi hoteli moški svoje žené in hčere v gostilno s seboj jemati, kar pa zabranjuje običaj. Le najbolj razvpite dame zahajajo tje kaj.

Koliko bodo opravile s svojo vojsko, je težko uganiti; pričkati se dá o tem in prička se baš sedaj po vseh širokih Zjedinjenih Državah. Najboljši sveti, ki se dajo damam, so, naj se brigajo bolj za domače družinsko življenje. Uhajanje njihovih mož v gostilne ponehalo bo samo po sebi. Zlasti če stanuje družina v hotelu, je Amerikanka ves božji dan brez opravila, razen da se po trikrat in štirikrat na dan preobleče in prečeše. Možja ni po dnevi nikoli domá, in še takrat, kadar pridirja spehan in utrujen domov, je z dušo še ves pri svojih opravilih. Zbog dolgega časa ne vé, kaj bi počela; otroke, če jih ima sploh, izrežajo ji šole in tuji ljudje, iglo ali kuhalnico sukati zna malokatera. Kaj naj počne ves božji dan? Nič čudnega, če obrne vso pozornost na to, kako bi dopadala, iz spoštovanja do ženstva dostavimo: v prvi vrsti se vé da gospodu soprogu in potem še le drugim. Koketna, frivolna, zapravljiva je skoro vsaka, k nesreči je še bolj izobražena, ko go-

šim zastopnikom, posredovati med vladnimi intencijami in terjatvami slovenskih pokrajin.

Toda, kaj hasnijo šole, kaj koristi še tako razumno, izborna gospodarstvo, ako prometa ni, ako smo izključeni od velikih svetovnih tržišč! Vprašanja naših komunikacij, naših cest in železnic ne moremo dovelj živo priporočati slovenskim poslancem. Naj se pred vsem zanimajo za dolenjsko železnico, jedino sredstvo, katero zamore še rešiti dolenjsko gospodarstvo grozečega pogina. Za Boga, nikarte odnehati v tej prevažni zadevi! Državnega proračuna za leto 1885 sicer še nimamo pred seboj, ali kolikor se o njem čuje, baje je dokaj bolj ugoden nego lanski budget. To se razvidi uže iz tega, ker se sicer finančni minister niti v sanjah ne bi mogel pečati z ureditvijo avstrijske valute. Arlberska železnica je dovršena, in kolosalni troški te železnične zgradbe ne bodo več obremenili izredno potreščino našega proračuna. Vse kaže, da se finančni položaj vidno zboljša, in tedaj smemo i mi Slovenci upati, da se skoro kaj stori v prid našim zanemarjenim pokrajinam. Dolenjska železnica itak ne potrebuje, Bog zna, kakih ogromnih svot. Ganite se tedaj, gospodje državni poslanci, zlasti v tem oziru, ne zabite, da vas sicer prehité vaši tovariši iz drugih avstrijskih pokrajin ter nam skoro prinesite domov izdatno državno podporo za zidanje one proge, od katere je zavisen gospodarski obstanek najplodovitejšega dela vojvodine kranjske!

Čuje se, da se bode še tekom tega zasedanja dognal načrt pristojbinske novele. Ta zakon ima veliko važnost za celo državo, ob jednem pa tudi za slovenskega posestnika. Res je, da znaša finančni efekt taks in pristojbin le za pravna opravila okolo 33 milijonov na leto. Država se nikakor ne more odpovedati tem dohodkom, celó na to mora misliti, da se zviša njih dosedanja mera. Toda baš tú je treba gledati, da se pristojbine uredé po neki finančno-znanstveni, ne le juridični metodi; da se s pristojbinami zadene zlasti premično imetje, da se sploh uvede bolj enakomerna in pravična razdelitev pristojbin. Nekatero opravičene želje naglašale so se uže v minolem zasedanju kranjskega deželnega zbora; skrb bodi naj zastopnikom našim v državni zbornici, da se tudi v tem oziru uresničijo opravičene terjatve slovenskih davkoplačevalcev!

Danes se poslavljajo naši državni poslanci, kmalu jih odpelje hlapec iz domovine preko Semeringa v dunajsko stolnico. Nadejaje se, da bode njih delovanje v avstrijskem parlamentu plodunosno za državo in za domače pokrajine, zakličemo jim pri odhodu: Srečno pot in na veselo svidenje!

spod soprog, ki mu za duševno oliko ne ostaje ni jeden prost trenotek. Še jedna najboljša posledica teh razmer je emancipacija. Oglejmo si njene otroke, če jih ima sploh, ker otrok si ne želi nobena. S porodi, pravijo Amerikanke, se pod lepoto tla podirajo. Pri nas se prikupiš materi, če pohvališ paternošter njenih paglavcev. Amerikanki se z malokatero rečjo tako zameriš. Vsled tega gre število pravih Yankeejev od leta do leta bolj rakovo pot, ker zlasti v pravih yankejskih družinah je ta moderna norost najbolj v cvetu. Ne bode trajalo dolgo, ko bodo poslednjemu Yankeeju k pogrebu zvonili.

Za izrejo otrok se mati ne briga, šola in tuji ljudje odvzemó ji to skrb. Se vé da so pa tudi otroci po tem. Sicer se za šole ne potroši nikjer drugod po svetu takó neznansko veliko, zunajna in notranja uprava šol postaja vzor za evropska šolska poslopja, a vspeh pouka je skoro da ne do dobra ničeven. Mimo slabih knjig in slabih učiteljev kriv je največ način, po katerem se postopa z učenci. Amerikancu je prostost tolika svetinja, da naj jo otrok pričinja uže v najmlajših letih izpoznavati. Učeniki ni stariši otrokom ne zapovedujejo, ampak le svetujejo ter jim raz-

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Gledé govora Riegerjevega o odnošajih Česke k Ogerski poroča se še naknadno, da je česki vodja govoril tudi o ponesrečeni nagodbi z Česko za časa ministerstva Hohenwartovega. Grof Andrassy da ni preprečil nagodbe z Česko, pač pa sta to storila Beust in Lonyay. Rieger je izjavil, da bi Ogerska bila boljše storila, ako bi se ne bila umešavala v cislajtanske zadeve, kakor da tudi Čehi nimajo pravice, utikati se v notranje zadeve Ogerske.

Kakor znano, zaključil je nedavno francoski ministerski svet, povišati carino za uvoz žita in živine. Ker med Avstro-Ogersko in Francijo obstoji ugovor gledé carine, kateri se ne more in ne sme jednostransko spremeniti, naložila je avstro-ogerska vlada našemu poslancu v Parizu, izreči v imenu Avstro-Ogerske protest proti povišanji carine za avstro-ogerske produkte.

Hrvatski sabor sestal se bode po najnovejših poročilih dné 28. t. m. Razpravljaj bode o tromesečni indemniteti ter volil članove za regnikolarno deputacijo. — Proračunski odbor hrvatskega sabora nadaljeval bode svoje posvetovanje še po zaključeni sabora.

Ogerski državni zbor nadaljuje generalno debato o proračunu za leto 1885. Ker je samo še deset govornikov upisanih za generalno debato, nadejati se je, da se bode uže v ponedeljek pričela specialna debata.

Tuje dežele.

Nemški državni zbor razpravljaj je predčerašnjem o načrtu zakona gledé subvencije parobrodarskega društva, katero ima namen, pospeševati nemška naselbinska podjetja. Po dolgi burni debati, katere se je udeležil tudi knez Bismarck, izročil se je omenjeni zakonski načrt posebnemu odboru 21 članov v pretresanje.

Iz Petrograda se poroča, da namerava rusko naučno ministerstvo znatno skrčiti broj klasičnih gimnazij ter rajši pomnožiti broj obrtnih šol. Kdor pozna ruske razmere, bode ta korak ruske vlade gotovo odobral.

Razne vesti.

— (Draga volitev.) V Budimpešti se je te dni usmrtil poslanec Gyengö; pravijo, da je bilo vzrok samoumora slabo denarno stanje, ki mu je ogrenilo življenje. Zašel je v dolgove posebno zaradi svoje kandidature; zadnja volitev ga je namreč veljala nad štirideset tisoč goldinarjev. Gyengö je bil inženir in svoje dni jako premožen.

lagajo, zakaj naj to ali uno storé, ali zakaj naj ne storé. Svoboden Amerikanec naj ima prosto voljo, če je tudi še otrok. A hvalimo ta princip, kolikor se nam ljubi, pri otrocih vsakako ni na pravem mestu. Vsa izreja in pouk mora se tem potem nagibati zgolj na „effekt,“ in kako ponosni so stariši, če vé njihov 6-, 7-, 8letni drobiž z izkušenim možem o politiki, akcijah, glediščih, železnicah itd. kramljati. Kakó bi dejali, „otročjih“ otrok, kakor smo jih vajeni v Evropi, nahaja se v yankejskih družinah malo. Prigodilo se je uže, da je šel „sinček mali, sinček zali“ očeta tožit, ker mu je priložil katero na za zadnjo oplat. Postava prepoveduje svobodnega Amerikanca tepsti in da si tudi je sin

V šoli discipline ne poznajo, otroci hodijo v šolo, kadar se jim in kolikorkrat se jim ljubi in domu baš tako. Ves sebi prepuščen navadi se otrok zgodaj samostalnosti. Šest, sedem, osem let stari otroci se uže trgajo od starišev ter dozore istinito uže zgodaj. Deset do štirinajst let stari Amerikanec ima uže po polnem ujasnjene in zdrave nazore. Brez očeta in matere pomagajo si dostikrat uže zgodaj dalje in dostikrat je to njihova sreča.

Vse to veljá tudi o deklicah. Te male

— (Vestna strežajka.) Iz Budimpešte poročajo listi naslednjo zgodbo: V neki tukajšnji bolnici ležal je cunjar Karol Haluska bolan za plućnico. Po noči se mu je jelo mešati in vsled tega je močno razgrajal. Strežajka Eva Erdelyi je s pomočjo nekaterih družih bolnikov reveža dobro pretepla, potem ga pa privezala na posteljo, da se ni mogel ganiti. Na to je bilo nekaj časa mir, a kmalo jel je bolnik v svojih fantazijah zopet kričati in se premetavati sem ter tje po postelji. Strežajka pa je popadla blazino in jo tiščala cunjarju toliko časa na glavo, da je vtihnil. Jedno uro pozneje so ga pogledali; bil je mrtev! Zločinko so takoj prijeli in tirali do sodnije, kjer jo čaka kazen zaradi ubojstva.

— (Originalni pozdrav.) V zadnji seji antropološkega društva v Berlinu bil je navzoč tudi nekov umetnik Unthan, ki je brez rok prišel na svet, a sedaj izvršuje jako spretno svojo umetnost. Znani Virchow je občudovalno pohvalil čudnega moža ter s'opil k njemu, hoteč mu v navdušenju podati roko — a takoj se je učenjak popravi, rekoč: „Ah, v istini, nisem v naglici mislil, da to ne gre.“ „Zakaj ne,“ odgovoril je Unthan ter položil svojo desno — nogo v roko profesorjevo, katero je krepko stisnil.

— (Kobilice na Cipru.) Angleži so pred petimi leti brez truda dobili v posest lep in rodovit otok Ciper, a kaže se, da jim ta nova pridobitev ne bode dajala dobička, marveč da bode državni zaklad še bolj obremenila. Strašen sovražnik se jim je tam postavil nasproti, kateri uniči vse, kar vzraste; to niso Turki, marveč neznamen žužek, kateri se je razširil v mirijadah po otoku ter se ustavljal vsakemu ukončevanju. Ko so Angleži še le malo časa imeli v lasti ta otok, pretela je huda lakota, kajti kobilice uničile so vse zelenje. Turška oblasiva so skušala uničiti tega uničevalca, a malo so dosegla. Ker se kobilice, kakor znano, zelo hitro množijo, je nevarnost tem večja. Angleži so v dveh letih po letu 1879 uničili 40 000 kilogramov zalege, vendar brez vspeha, kajti v l. 1881. nastopile so kobilice še strašnejše. Skušali so loviti te živali z mrežami in jih potem uničiti; za ta lov bilo je nastavljenih 2000 delavcev.

Domače stvari.

— (Dobro jo je pogodil) prijatelj Srakopër in hvaležno se gnetijo ukaželjni učenci okolo njegove pisateljske kathedre! Komaj je otvoril skrinjo svoje novinarske modrosti ter poučevati začel žurnalistične eleve radikalnega časopisja, priporočevaje jim pridno rabo „zloglasnih 600 gld.“, uže se oglašá v abecednem oddelku Sheridanove *school for scandal*, po domače: zavoda za obrek. —, pardon! med domačimi vestmi „Slov. Naroda“ nek poštenjak, kateri napada najvišje deželno šolsko oblastvo, češ, da z nakaznicami zapeljuje nedolžne kranjske učitelje k „neobligatnemu pouku iz nemškega jezika“. Dva dni

osem in deset let stare damice so uže seznanjene z vsemi umetnostimi, s katerimi se lové možki v mreže. Nek na prvi pogled zeló skromen slučaj je za ameriansko družinsko življenje velicega pomena, število možkih je namreč tam večje ko ženskih. Vse druge države, evropske, azijske in morebiti po vsem svetu so baš z ženskami oblagodarjene, v Ameriki pa se povprašuje le po ženskih, možkih je dosti in preveč. Premoženja ženski ni treba, če se moži. Prigodilo se je uže nejeedenkrat, da so se sestre in znanke evropskih priseljenčev uže prvih 24 ur svojega prihoda v Ameriko bogato pomožile, skoro na ladiji.

Vsled tega je ženski spol v velikem čislú, nikjer drugej ne izkazuje se mu tolike časti. Sicer smo Evropeci zelo iznajdljivi, kako naj se ženstvu kadilo prižiga, a Amerikancu ne dosežemo nikakor do ramen. Žalibože, da morajo pa to uže doma stariši okuščati. Sedem in osem let stara „damica“ (to ji je pristojen naziv) nosi uže svilen obleko; prstane, uhane in zapestnice izbrala si je po lastnem okusu. Najmanj jedenkrat v tednu zahaja v otroški klub, naročena je na svoj otroški časopis, ki si ga je tudi po lastnem okusu izbrala, in prav resno govori o „svojem.“

preje mu je preludirala ljubezniva goriška sorodnica ter je tudi nekoliko zlobudrala o „samo na Kranjskem potrebnih in iz deželne blagajnice dovoljenih 600 glđ.“ Mojstra Srakopëra bode sigurno ganila nepresežna ukaželjnost nadebudne pisateljske mladeži! Le nekaj bode moral še dodati svojim žurnalističnim naukom! Navod namreč, kako „radikalni“ novinar z lepa spravlja „radikalni“ repak med „radikalne“ nožice. Kajti vender je neprijetno, če mora „Slov. Narod“ svojo emfatično trditev, da deželni šolski svet nagrade za pouk iz drugega deželnega jezika učiteljem dovoljuje z navadnimi nakaznicami, takoj v prihodnji številki zopet pohlevno preklicati. Drug način, manj ostentativen je treba izumiti, prijatelj Srakopër, za tak dementi, željno uže pričakuje divnih tvorih inspiracij gosto krvelo radikalnih časnikarjev!

— (Razstava ženskih ročnih del) bode zelo zanimljiva, ker bode obsegala razen mnogih čipkarij in načrtov c. kr. avstrijskega muzeja na Dunaji tudi mnogo domačih izdelkov, tako na pr. izdelke pri tržaški razstavi odlikovane gospodičine Jäckelove in mnogovrstne druge izdelke. Razstavljalcem ne bode plačati stanarine. Kdor hoče kaj razstaviti, naj izvoli to storiti vsaj do 5. t. m. vsak dan od 2. do 4. ure popoldne v veliki dvorani tukajšnje realke. Razstavi namenjenim izdelkom naj se pridene razstavljavčevo ime, in če je koga volja prodati razstavljene izdelke, tudi ceno.

— (Pred porotnim sodiščem) stal je včeraj zaradi zločina uboja zatoženi Ant. Katern iz Planine. Dne 12. julija t. l. nastal je namreč pretep med fanti iz Planine in onimi iz Studenege; med pretepalci bil je tudi Anton Katern. Zatoženec udaril je pri tem pretepu Petra Simončiča z okleskom večkrat po glavi tako hudo, da je ranjenec čez štirinajst dni po tem umrl. Katern je tajil dejanje, a priče so mu dokazale krivdo. Porotniki potrdili so vprašanje na uboj in zatoženec je bil obsojen v petletno ječo, poostreno s postom in temnico vsako leto v 12. dan julija.

— (Požarna kronika.) Dne 24. novembra pogorela je posestniku Martinu Grablovcu iz Glogovice lesena njegova hiša. Požar je uničil vrh tega hišno in gospodarsko opravilo in 30 mernikov žita. Škode je 439 gold. Pogorelec ni bil zavarovan.

— (Obrtna šola v Gorici) otvorila se bode v kratkem; imela bode posebnega vodjo; organizovana je po učnem načrtu, katerega je naučno ministerstvo potrdilo. Vsi učenci vsakega obrta morajo obiskovati to šolo, mojstri pa morajo gledati na to, da njih učenci obiskujejo v istini tudi to šolo.

— (V Bergonji,) okraj tolminski, odprla se je pošta za pisma in blago in z vsak dan jedno selško-vožno zvezo s Kobaridom.

— (V Trstu) so še vedno kozé. Od predvčeranjim popoldne do včeraj popoldne je obolelo za njimi 14 oseb in 7 jih je umrlo.

S 16 leti je dovršena dama, prosta vsega nadzorovanja, oče in mati sta odslej brez pomena zanjo. Doslej sprejemala je mati goste, mlade in stare, odslej sprejema jih hči. Brez očeta in matere, celo brez njihove vednosti hodi z mladimi prijatelji na sprehode, v gledališča, po plesiščih, celó odpotuje z njimi. A naj se zbira krog nje še toliko mladih spoštovateljev, sumičiti se je ne drznejo najbolj škrebaste čeljusti. Spoštovanje ženstva je toliko, vera o ženski časti takó neomahljiva, da v tej zadevi najstrupenejši jezik miruje. Če si na železnici ali v omnibusu ali v tramwayi truden sedel v kak tih kotiček, ali celó mirno zadremal, ne misli, da si varen. Naenkrat te trči baš vstopivša dama s pahalnikom na ramena, kar se pravi toliko, kakor: vstani in pripravi prostor. Največji surovini v tacem slučaja ne oporekajo.

Kako pak shajajo ameriške gospodinje s posli? — Posli so vsi tujci, to se pravi Evropci, zamorci ali Kitajci, zlasti težko dobivajo se ženski posli. V državi neomejene svobode služi le malokdo rad, le oni, kdor si uže nikakor drugače pomagati ne vé. To stran morja se iz med sto gotovo 99 rajši v službo ponudi, kakor bi se lotili kacega rokodelstva,

Iz seje mestnega odbora ljubljanskega.

V Ljubljani, dne 2. decembra.

Danes ob 6. uri zvečer imel je mestni zbor ljubljanski javno sejo. Navzočih je bilo 17 mestnih odbornikov.

Gosp. župan otvori sejo, konstatuje sklepčnost zбора ter imenuje overovateljema zapisnika mest. odbornika Bajerja in Počivalnika.

I. Gosp. župan naznanja, da je gosp. vitez Miklošič, katerega je vlansko leto izvolilo ljubljansko mesto častnim meščanom, letos dobil dotično diplomu ter se za njo zahvalil s posebnim pismom, katero g. župan prečita.

II. Mest. odb. dr. Zarnik poroča v imenu personalnega in pravnega odseka, da je magistratni tajnik M. Zamida dostal izpit o političnem poslovanju z odličnim vspehom. — Poročilo se vzame v znanje.

Gosp. župan omenja, da se je M. Zamida vzprejel začasno kot tajnik s pogojem, da dostane do 31. decembra 1884 izpit o političnem delovanju; M. Zamida ugodil je zahtevam in pogojem, zatorej naj se zdaj smatra stalnim magistratnim tajnikom. — Se vzame v znanje.

III. Mest. odb. dr. Tavčar poroča v imenu šolskega odseka o ustanovljenju ljudske šole z nemškimi učnim jezikom. Poročevalec omenja, da je mestni šolski odsek z dopisom z dne 22. oktobra 1884 predložil vse spise, tikajče se ustanovitve nemške mestne šole, vsled česar se ima zdaj mestni zbor pečati s to zadevo ter preudariti, je-li to v zakonu utemeljeno ali ne.

Poročevalec govori potem o razvijanju te zadeve: Kako je mestni zastop v seji 31. avgusta 1882 sklenil, naprositi deželni šolski svet, naj se slovenščina kot učni jezik upelje za vse predmete, kako se je to dovolilo, kako pa je potem naučni minister z ukazom z dne 4. junija 1883 in z dne 10. januarja 1884 vse to podrl, ker je zaukazal, da se toliko časa ne sme upeljati slovenski učni jezik, dokler ni nemških učilnic, kako se je potem zaukazalo, napraviti izkaze o številu nemških otrok izza slednjih petih let, razločeno po narodnosti in spolu, kako je potem storila sklep kranjska hranilnica, ustanoviti ob lastnih troških svojo šolo, kako je vložilo 114 meščanov prošnjo za nemško šolo. Gospod govornik pravi, da je sklep hranilničin le gola politična demonstracija. Nadalje: Kako se je zaukazalo napraviti izkaze o številu nemških otrok povprečno izza slednjih petih let ter da naj se zaslíši tudi okrajni šolski nadzornik. Delali so se potem izkazi, in tudi okr. šolski nadzornik g. Blaž Hrovat je predložil svoje mnenje. Gospod poročevalec prečita dopise deželnega šolskega sveta, ministerski ukaz in mnenje g. okr. šolskega nadzornika. Potem dodaje poročevalec, da ministerski ukaz zahteva, naj se ustanovi „vsaj jedna mestna ljudska šola z nemškim učnim jezikom za dečke in za deklice, in da bode posameznim starišem in njih namestnikom dano na voljo, pošiljati otroke v jedno mestno šolo s slovenskim

obrtneje, male trgovine itd., ker služba je vsaj gotov kruh, Bog vedi, kaka nesreča pak doleti človeka lahko pri obrtu ali trgovini.

V Ameriki je drugače. Amerikanec pogine rajši od gladu sredi ceste, predno bi se prodal v službo. Amerikanski hlapci služijo pod drugačnimi pogoji ko naši, tako nekako kakor je služil Jakob pri Labanu. Poljski užitek si gospodar in hlapec po določeni meri delita in dobra letina dela obema korist, slaba škoduje obema. Pri teh pogojih hlapec ni od gospodarja tako odvisen, ko pri nas, in še celo v onih slučajih ne, kadar se za mesečno ali tedensko plačo pobotata, kar pa rojen Amerikanec zelo nerad stori. Svest si je svoje svobode in veljave. Sicer res ne vé, kako se bo in če se bo sploh nasitil danes popoldne, kljub temu se mēni toliko vrednega, kakor prvi bogatin. In prav ima! Jutri bode morda z njimi uže pri jedni mizi sedel. Danes težak, postal bo jutri morda predsednik Zjedinenih Držav. Ali je imel ranji Garfield drugačo minulost za seboj? Zibel mu je stekla v samotnem pragozdu, starši njegovi niso umogli utreti troškov za najpotrebnejše knjige ljudskih šol. Mlada leta preživel je na ladijah kot mornarsk pomagač, a takrat, ko ga je dohi-

ali pa nemškim učnim jezikom“, s tem pa, da namerava ukaz, da bi v nemške šole pošiljali tudi slovenski stariši svoje otroke, da bi se širila germanizacija. Šolski odsek da je temeljito preiskaval to zadevo, če je mestna občina zavezana tudi tedaj ustanoviti nemško šolo, če to zahtevajo slovenski stariši. Načelo, izrečeno v ministerskem ukazu, je z zakonom v protislovju. Če je slovenskim starišem dovoljeno zahtevati nemške šole, imajo torej oni pravico odločevati o učnem jeziku; tega prava pa nimajo stariši po zakonu, to določevati more samo višja šolska oblast. Če bi stariši imeli odločevati o učnem jeziku, bi morda dejali nekateri: Več naših otrok gre pozneje med Lahe, torej zahtevamo laške šole! Stariši torej nimajo nič odločevati o učnem jeziku. Šolski odsek je mnenja, da slovenski stariši ne morejo nikdar zahtevati nemških šol, to morejo zahtevati le nemški stariši. Upravno sodišče se je izreklo, da se mora ustanoviti nemška šola, kjer je 40 nemških otrok, a je tudi reklo, da se mora to število izkazati izza slednjih petih let povprečno, to pa se pri nas ni zgodilo, napravili so se izkazi samo izza slednjih treh let.

Peticija ljubljanskih meščanov pa tudi ne dokazuje potrebe, ker ti prosilci pošiljajo svojo decovinoma v privatne šole ali jih doma odgojujejo. Peticija ta da je le gola šala, ti prosilci ne zahtevajo v svojo korist nemških šol, marveč le *ad majorem Germaniae gloriam*. Peticijo to da so podpisali tudi diurnisti, kateri pa so Slovenci, ker so se bali ukora. Šolski odsek torej predlaga, da, ker se pri dozdanjem preiskavanju ni dokazalo zadostno število nemških otrok povprečno izza slednjih petih let, ker se je ozir jemalo tudi na otroke slovenskih starišev, mestni zbor ni prepričan o potrebi nemške šole in zdaj ne bode ustanovil nemške šole ni nemških paralelek, da mestni zbor gledé na gori omenjeni ukaz nima zdaj nič povoda pečati se s to zadevo.

Mest. odb. dr. vitez Bleiweis omenja, da je gospod poročevalec govoril le bolj s pravnega stališča, on pa hoče stvar pojasniti s praktičnega stališča. Če se trdi vedno samo, da smo zdaj tam, kjer smo bili pred štirimi leti, si s tem čisto nič ne pomagamo, pač pa se varamo, si škodujemo in s takim ravnanjem da se ne doseže ničesar, pač pa oškodujemo sebe in slovenske otroke. V ukazu deželnega šolskega sveta, mēni govornik, je rečeno, naj se ustanovi šola z nemškim učnim jezikom in potem ostane tudi po polnem slovenska šola. Govornik je torej mnenja, naj se napravijo na deški in dekliški šoli paralele z nemškim učnim jezikom. S tem bi se mesto ne oškodovalo, kajti učiteljskega osebja bi ne trebalo pomnožiti, mesto bi oskrbelo samo potrebne prostore. Govornik opozarja na posledice: Če ne napravimo nemške šole, nemških paralelek, ustanovila bode hranilnica ob svojih stroških nemško šolo, tam se bode lahko potrosilo mnogo denarja, otrokom se bodo morda zastonj dajale šolske potrebščine, morda celó obleka, in tako se bodo vabili tja slovenski

tela smrtna kroglja, stal je s kralji in cesarji v eni vrsti.

Samosvest, plemenit ponos in visoko cenjenje lastne osebe srečuje se povsod po Ameriki, doma, na trgu, v prodajalnicah, na ulici, opazuje se na priprostitih in velikaših, bogatih in ubozih. Okrade te Yankec pač, voznik te oslepari za ceno (nikjer po svetu drugod ni toliko potepuhov), a ponudi mu vrhu pobotane cene še dar, gotovo ti vrže tvoje bore groše pod noge. Svobodni Amerikanec ne sprejema darov, saj velja toliko ko ti, pri volitvi tehta njegov glas kakor tvoj, naj si tudi prvi bogatin.

Za majhna opravila dobivajo se vsled tega ljudje kaj težko. Uže marsikateri imeniten evropski popotnik moral si je prinesiti sam vode za umivanje, osnažil si je črevlje sam in s pismom tekel sam na pošto, razen če se mu je posrečilo zadeti ob Evropeca, ki ima za darove vedno odprto pest. Česar Amerikanec ni istinito zaslužil, ponujaš mu zastonj. Pripeti se ti pa lahko, da ti izmuzne mošnjico, predno mu hrbet pokažeš. S svobodo se to pač strinja!

(Konec prihodnjič.)

otroci, kakor dela zdaj uže „Schulvereinov“ otroški vrt. S tem pa bi bili le mi oškodovani.

Če se je trdilo, da je v ministerskem ukazu rečeno, da hranilnica tudi tedaj lahko nemško šolo ustanovi, če jo prej uže tudi mesto, moram dejati, da temu ni tako. Govornik dalje meni, da, če bi se danes sklenilo, da mestna občina ljubljanska hoče ustanoviti nemško šolo, bi ministerstvo ne dovolilo hranilnici ustanovitve nemške šole. Govornik dalje pravi, da, če se je trdilo, da bi se bili morali izkazati napraviti o obiskovanju šole nemških otrok povprečno v slednjih petih letih, je to zelo zofistično, kajti gotovo je v Ljubljani 40 nemških otrok, kateri imajo pravico, zahtevati nemško šolo. Čemu da bi Nemcem delali zapreke, ker bi s tem sebi škodovali. Govornik meni, da je poročevalčevost stališče nepraktično, in da bi se pozneje kesali, če bi se ravnali po poročevalčevem nasvetu. Govornik torej konečno predlaga, naj zbor sklene, da se s 1. januarjem 1885 odpró nemške paralele na deški in dekliški mestni šoli, in skrbi naj se potem za to, da stopi v moč naredba, katera vpečuje slovenščino kot učni jezik v mestnih šolah.

Mest. odb. V. Petričić meni, da je zadostno število nemških otrok in da bi vlada lahko prisilila mestno občino, da ustanovi posebno nemško šolo in taka šola da bi potrebovala novih učiteljskih močij in novega poslopja, zato je on podpira predlog dr. viteza Bleiweisa. S tem, da bi se tudi dokazalo, da se hoče ugoditi dejanskim potrebam.

Mest. odb. Hribar omenja, da je mestni zastop uže jedenkrat sklenil, da je pripravljen ustanoviti nemško šolo, če bi bila dokazana zakonito potreba take šole. Govornik naglašá, da, če bi se vzprejel dr. Bleiweisov predlog, bi se ravnali po svetopisemskih besedah: Če te je kdo udaril na jedno lice, pomoli mu še drugo; odvzelo da se je uže nekaj, in če bi zdaj zopet bili popustljivi, jemalo bi se vedno več. Sicer pa da ustanovitev nemške šole ni utemeljena v zakonu, saj se niso izkazali o nemških otrokih napravili povprečno izza slednjih petih let. Če se mora uže zaradi 140 nemških otrok ustanoviti nemška šola, zakaj pa se tako malo ozira na 1018 slovenskih otrok.

Če bi se dr. Bleiweisov predlog vzprejel, meni govornik, bi se oddaljilo od zakona in dopustilo bi se, da bi se zakon kršil. Imeti da je treba pred očmi, da namerava naredba deželnega šolskega sveta in ministerski ukaz samo germanizacijo. Če pa se sklicuje na Brno, da je tam vlada zahtevala česke šole, je to drugače, tam je vlada imela večjo pravico, to zahtevati, vendar jih je dolgo časa morala vzdržavati „Matica školska“, in ministerstvo se za to ni brigalo. Konečno pravi govornik: Varujmo svoje pravice!

Mestni odbornik dr. vitez Bleiweis omenja, da bi bili naposled gotovo primorani ustanoviti nemške šole, in mestni odb. Hribar nikakor ni dokazal, da ne bi imeli škode, če razmere ostanejo, kakršne so zdaj. Če pa se vzprejme njegov predlog, bi se to lahko popravilo.

(Konec prihodnjič.)

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Linec, 3. decembra. Mnogobrojna množica prebivalstva udeležila se je pogreba vladike Rudigierja. Gangelbauer je v prisotnosti škofov in prelatov truplo blagoslovil. Navzočen bil je tudi nadvojvoda Ivan, kot cesarjev delegiranec je bil navzočen Popp, dalje so se spreveda udeležili minister Falkenhayn, namestnik, deželni poslanci, občinski zastop in oblastva.

Reka, 2. decembra. Komandant mornarske akademije, Pichler, je umrl.

Harkov, 2. decembra. Sodnijska komora sklenila je tožbo zoper udeležence pri zlorabah, pripetivših se v carinskem uradu v Taganrog. Med 38 zatoženci, od katerih je 18 državnih uradnikov, nahaja se tudi upravnik carinskega urada, Nikitenko, in znani milijonar Mari Valiano. Proces se bode vršil sredi meseca februarja.

Pariz, 2. decembra. Zbornica je v nasprotju z ministerstvom sprejela amandemente, ki določujejo, da se ima senatorski mandat gledé inkompatibilitete tako obravnavati, kakor

poslanški mandat. Volitev v senat naj bi se vršila s *suffrage universel* in listovnim skrutinijem. Ministerski svet bode jutri zjutraj to stvar vzel v pretres.

London, 2. decembra. Spodnja zbornica sprejela je v prvem čitanju zakon o novi razdelitvi volilnih okrajev. Zakon pomnoži število poslancev spodnje zbornice za 12, Irska in Wales obdržita sedanje zastopništvo.

Kahira, 2. decembra. V tožbi blagajnice za državni dolg zoper vlado proglasilo je sodišče, da je postopanje vlade nezakonito.

Kahira, 2. decembra. (Havas-poročilo.) Pritožba blagajnice za državni dolg zoper vlado dospela je nazaj na tribunal. Substitut stavi svoje predloge ugodno blagajnici za državni dolg in proglašá ministre, izimši Nubar pašo, odgovorne.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 3. decembra.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.70
„ „ „ „ srebra	82.75
Zlata renta	104.40
5% avstr. renta	96.90
Delnice narodne banke	872.—
Kreditne delnice	304.90
London 10 lir sterling	123.10
20 frankovec	9.74 ⁵
Cekini c. kr.	5.77
100 drž. mark	60.15

Uradni glasnik

z dne 3. decembra.

Eks. javne dražbe: V Ribnici zemljišče Franciške Knol iz Ribnice dné 17. januarja; — zemljišče Janeza Skerbeca iz Ribnice (169 gld.) dné 7. februarja. — V Višnji Gori pol. zemljišča Ané Strune iz Dol. Križa dné 12. decembra. — V Kočevju zemljišče Matije in Urše Hutter iz Kočevja (300 gld.) dné 10. decembra. — V Vipavi zemljišče Jakoba Žorža z Slapa dné 11. decembra.

Tuji.

Dné 1. decembra.

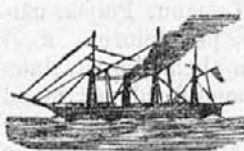
Pri Maliči: Felber, trgovec, z Dunaja. — Löwy, potovalec, iz Trsta.
Pri Slonu: Dietrich, fabrikant; Gregorio, Friedmann in Brauner, trgovci, z Dunaja. — Rehtz in Dapisin, trg. agenta, iz Trsta. — Conte Marchesi, c. kr. nadlajtenant, iz Zadra. — Rosenberg, trgovec, iz Siska. — Demar, trgovec, iz Celovca.
Pri Južnem kolodvoru: Jäneke, potovalec, iz Milana. — Balluch, zasebnica, z Reke. — Raker, zasebnica, iz Nov. Mesta. — Salaben, zasebnik, iz Tržiča. — Tschernuter, pivovarec, iz Mosteka.

Umrlí so:

Dné 1. decembra. Jera Stupar, mestna ubožica, 74 l., Karlovska cesta št. 7, opešanje. — Gašpar Čufar, dninar (prisiljenec), 32 l., Poljanski nasip št. 50, vnetje prsne kože.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
2. dec.	7. zjutraj	739.87	-15.0	vzh. sl.	megla	0.00
	2. pop.	740.16	-9.2	sv. sl.	l. obl.	
	9. zvečer	741.82	-14.6	bzv.	v. mg.	

International Line.
Iz TRSTA direktno
v NEW-YORK.

Vélikí parniki prvega razreda te črte plujejo redno v New-York in prevzemljejo naklad in potnike po najnižjih cenah in v najboljšo oskrbovanje.

V New-York — Odhod iz Trsta.

Parnik „Surrey“ 4200 ton okolo 12. decembra. Popotniška kajuta 200 gld. — medkröv 60 gld.

Zaradi potovanja blagovoli naj se oglasi pri

J. Terkuile

glavni agent za prevóz čez morje.
Via dell' Arsenale št. 13, Teatro Comunale, Trst.
Zaradi naklada pri Emilianu d'Ant. Poglajen-u, glavnem agentu. (115) 12—12

Antirrhemon

pripravljan od **G. Piccolija**, lekarja „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta.

Najboljše sredstvo zoper trganje, protin, otrpnenje čutnic, bolesti v križi in prsih, revmatični glavno- in zoboból.

Steklenica 40 kr.

Naročila z dežele se nemudoma izvršujejo po pošti. (105) 15—4

Na prsih in pljučah bolehnim!

Gospodu **Jul. pl. Trnkoczy-ju**, lekarju v Ljubljani na Mestnem trgu.

Zamán vporabljal sem pri kašlju in pljučnih bolečinah razna sredstva, dokler nisem poskusil Vašega **soka iz kranjskih planinskih zelj**š a 56 kr., in z veseljem sem opazil zboljševanje. Blagovolite mi poslati še 3 steklenice.

Spoštovanjem Vaš udani
Josip Malešič v Sisku.

!!Priznanje!!

Proti bolečinam v glavi in želodcu!

Gospodu lekarnarju **Trnkoczy-ju** v Ljubljani, Mestni trg št. 4.

Z veseljem Vam naznanjam, da so mi Vaše **kri čistilne kroglice**, škatljica po 21 kr., izredno dobro služile. **Vročina**, katero sem čutila po vsem telesu, potem **hudi glavoból** in sem ter tje napadajoča me **mrzlica**, sami nasledki **zapretja in želodčnega katarja**, ponehali so, hvala Bogu, po polnem, ko sem uživala Vase **kri čistilne kroglice**, tako da ljudje že pravijo, da sem veliko bolj zdrava videti.

Zahvaljevaje se Vam v novič prav iskreno, Vas prosim, da mi pošljete za 1 gld. 5 kr. še en zavitek teh takó izvrstno delujočih **kri čistilnih kroglic**.

Pozdravlja Vas, sem najudanejša
Lucija Štobar.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva oživljuje, zapreči **ponkončanje zob** in odpravi **slab duh** iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Salicilni zobni prašek,

splošno priljubljen, vpliva zelo oživljuje in napravi zobe **blesteče bele**, a 30 kr.

Najnovejše spričalo.

Vaše blagorodje!

Mnogo let vporabljam Vašo **salicilno ustno vodo** in **salicilni zobni prašek** z izvrstnim vspehom in priporočati ja moram vsakemu najtopleje. Pošljite zopet od vsakega 3 steklenice. Spoštovanjem (117) 9—5 **Anton Slama**, župnik.

Vsa navedena sredstva ima vedno **frišna** v zalogi in jih razpošilja proti poštnemu povzetju

lekarna pri „Samorogu“

Jul. pl. Trnkoczy-ja
na Mestnem trgu v Ljubljani.

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1 : 75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, pri-
lepljeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.